

1.ÜNİTE:GÜNLÜK HAYATTAKİ DİNİ İFADELER

1.Günlük Konuşmalarda Dinî İfadeler

Akadaşlarınızla konuşurken dinî ifadelerden hangilerini kullanıyorsunuz?

Hayatımızın günlük akışı içerisinde birçok şey yaparız. Okula gider, ders çalışır, oyun oynar, alışveriş yapar ve arkadaşlarımızla grşrş. Bu faaliyetleri gerçekleştirirken çeşitli kelime, ifade ve deyimler kullanırız. Bunlar insanlarla iletişimimizi sağlayan unsurlardır. Günlük hayatta kullandığımız kelime ve ifadelerin bazılarının kaynağı dindir. Bu ifadeler dilimize ve kültürümüze yerleşmiş, hayatımızın ayrılmaz parçası olmuşlardır. Besmele, Allah’a şükür, maşallah, estağfirullah, sübhanallah, Allah bereket versin gibi ifadeler bunlardan bazılarıdır.

Din, akıl sahiplerini kendi istek ve hür iradeleri ile hayırlı olan şeylere sevk eden **ilahî kurallardır**. Bu kurallar davranışlarımızı etkilediği gibi dilimizi de etkiler. **Günlük konuşma dilimizde kaynağını dinden alan birçok ifade vardır. Bunlara dinî ifadeler denir.**

Allah ve Peygamber

Çevremizdeki varlıkları ve olayları tanımak ve bilmek için sorular sorar ve aldığımız cevaplarla yeni bilgiler ediniriz. Konuşmaya başladığımız dönemden itibaren etrafımızdaki eşyaların, kavramların ve varlıkların ne olduğunu merak eder, çevremizdeki insanlara sorular sorarız. Bu dönemde, nasıl dünyaya geldiğimizi, anne ve babamızın nasıl var olduğunu öğrenmeye çalışırız. Hayvanların, bitkilerin çevremizdeki diğer varlıkların yaratılışını dşnrş. Bütün bunların kendi başına var olamayacağını, her şeyi yaratan Yüce bir varlığın olması gerektiğini kavrarız. Bu yüce varlık Allah’tır (c.c.).* O’nun yüceliğine olan inancımızdan dolayı konuşmalarımızda, Allah şıfa versin, Allah rahmet eylesin ve Allah yardımcın olsun gibi çeşitli ifadeler kullanırız.

Allah (c.c.), evreni ve evrendeki her şeyi yok iken yaratan, idare edip yöneten, yarattıklarını koruyup gzetendir. Yüce Allah kendisini doğru tanımamız ve bilmemiz için insanlar arasından bazılarını seçer. Seçilen bu insanlara peygamber denir. Peygamberler Allah’tan (c.c.) aldıkları mesajları biz insanlara ulaştırır. Allah’ın (c.c.) Rab, Rahman, Rahim, Aziz, Rezzak gibi isimlerinin olduğunu peygamberlerin bizlere verdiği bilgilerden öğreniriz. Bu isimler yoluyla Yüce Allah’ı daha iyi tanır ve biliriz.

Besmele

İslam dini, emir ve tavsiyeleriyle hayatımızı şekillendirir. Söz ve davranışlarımızın bu emir ve tavsiyelere uygun olmasını ister. Günlük hayatımızdaki basit işlerimizin bile Allah’ın (c.c.) izniyle ve adıyla gerçekleştiğini bize hatırlatır. Bunun için bir işe başlarken besmele çekerek Allah’ın (c.c.) adını anmış oluruz. **“Ezbillâhimineşseytânirracîm, Bismillâhirrahmânirrahîm” ifadesine ez besmele denir.** Bazen kısaca “Bismillah” bazen de uzun hali ile “Ezbillâhimineşseytânirracîm, Bismillâhirrahmânirrahîm” ifadesini kullanırız. Besmele ile işlerimize başlamak; işlerimizin güzel ve bereketli sonuçlanmasını Allah’tan (c.c.) istemektir. Besmele ektiğimizde Allah’ın (c.c.) işlerimizi kolaylaştıracaağına inanırız.

Besmele çekmekteki temel amaç, Allah'ın (c.c.) adını anarak işe başlayıp O'na kulluk görevini yerine getirmektir. Bu yüzden bir şey yer içerken, evden çıkarken, derse başlarken, yatağıma yatarken, sabah kalkarken besmele çekeriz.

“Eûzübillâhimineşşeytânir racîm, Bismillâhirrahmânirrahîm” “Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah’a sığınırım. Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla” anlamına gelir. Bu sözü söyleyerek bizi koruyan ve bize merhametli davranan Yüce Allah’ı her işimizde hatırladığımızı göstermiş oluruz.

Hız. Muhammed (s.a.v.) bir gün altı arkadaşı ile birlikte yemek yiyordu. Bu esnada dışardan bir kişi gelip yemeğe oturdu. Yemeği iki lokmada hemen bitirdi. Bunun üzerine Hız. Peygamber şöyle dedi: **“Şayet o besmele çekseydi, yemek hepimize yeterdi.”**

Besmele, Kur’an-ı Kerim’den bir cümledir. **Kur’an-ı Kerim’deki surelerin başında besmele bulunur. Kur’an-ı Kerim’den bir sure veya bir bölüm okumak istediğimiz de önce**

“Eûzübillâhimineşşeytânirracîm Bismillâhirrahmânirrahîm” deriz. Yüce Allah biz insanlara ilk emrinde “Yaratan Rabbinin adıyla oku!” buyurmuştur. Bu emir, sözlerimize ve işlerimize Allah’ın (c.c.) adını anarak başlamamıza işaret eder. Söz ve davranışlarımıza besmele ile başlamak Allah’a (c.c.) inancımızı ve bağlılığımızı samimi bir şekilde ifade etmektedir. Hız. Muhammed (s.a.v.)* sözlerine ve bir işe başlarken besmele çeker ve bizlere de besmele çekmeyi tavsiye eder: “Biriniz yemek yerken besmele çeksin. Şayet yemeğe başlarken besmele çekmeyi unutursa, hatırladığı anda ‘baştan sona bismillah’ desin.” Bu sözleriyle Hız. Muhammed (s.a.v.) yemeğe başlarken besmele çekmemizi öğütlemektedir.

Selam

Selam; barış, esenlik, huzur, emniyet ve güven gibi anlamlara gelir. “Selam” ile “İslam” aynı kökten türeyen iki kelimedir. İslam dini, insanların birbirine güvenmesini ve barış içinde yaşamasını ister. İnsanların birbirlerine selam vermesine selamlaşma denir. Selamlaşma, insanlar arasında sevgi ve dostluğun artmasını sağlar. Selamlaşma ile insanların birbirine güvenmesinin temeli atılır, sevgi ve saygıya dayalı ilişki gelişir. İnsanların birbirine güvenmesinin ilk basamağı selamlaşmaktır. Birbirine selam veren insanlar “Bana güvenebilirsin, benden sana zarar gelmez.” mesajı vermiş olurlar.

Allah’a (c.c.) inanan ve güzel işler yapan insanlar, huzur ve güven içerisinde dirler. Selam ise huzur ve güvenin en önemli ögesidir. Yüce Allah “Çok merhametli olan Rab’den bir söz olarak kendilerine ‘Selam’ vardır.”3 ayetinde inanan ve güzel işler yapan insan- ların huzur ve güven içerisinde olduklarını bizlere selam ifadesi ile hatırlatmaktadır.

Günlük hayatımızda; okula gider gelir, komşularımız, arkadaşlarımız, öğretmenlerimiz ve tanıdığımız tanımadığımız insanlarla karşılaşırız. İnsanlarla karşılaştığımızda önce selam verir sonra hal hatır sorarız. Selam ile söze başladığımızda birbirimize güven ve esenlik dilemiş oluruz.

Selamlaşmak için çeşitli ifadeler kullanabiliriz. Bu ifadelerden en yaygın olanı, İslam dininin tavsiye ettiği **“Selamün Aleyküm”** sözüdür. **“Selamün Aleyküm”, barış, huzur ve güven içinde olasan anlamına gelir. Bu ifadeyi duyan kişi “Ve Aleyküm Selam” diye cevap vererek barış, huzur ve güven senin de üzerine olsun diye karşılık verir.** Böylece insanlar konuşmalarına güzel dilek ve dualarla başlamış olurlar.

H. Muhammed (s.a.v.) insanların birbirleriyle güzel bir şekilde selamlaşmasını istemiş ve bunu yapanları şu şekilde müjdelemiştir: “Siz, iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selamı yayınız.

İslam dininde insanların birbirleriyle selamlaşması, bir arada yaşamının gerek- lerindendir. Müslümanın yolda, evde, işyerinde karşılaştığı insanlara selam vermesi, kendi-sine selam verildiğinde de selamı alması aynı zamanda dinî bir görevidir. Bu konuda Yüce Allah Kuran’ı Kerim’de “Size bir selam verildiği zaman, ondan daha güzeliyle veya aynı selamla karşılık verin...” buyurarak selam verilmesini tavsiye ettiği gibi verilen selama mutlaka karşılık verilmesini de emretmektedir. Selam vermek kadar verilen selamı almak da önemlidir. Bir arkadaşımız bize selam verdiğinde o selamı cevapsız bırakırsak arkadaşımızın kalbini kırmış oluruz. Bu yüzden selam vermeyi de almayı da önemsemeliyiz.

Hamd ve Şükür

Aile fertlerimizle, arkadaşlarımızla ve diğer insanlarla yardımlaşır ve birbirimize iyiliklerde bulunuruz. Bir arkadaşımızdan iyilik gördüğümüzde ona teşekkür ederek mutluluğumuzu dile getiririz. Sevgi ile yetişmemizi sağlayan anne ve babamıza, bize yaptıkları iyiliklerden dolayı her zaman teşekkür ederiz. Öğretmenlerimize, okulumuzun temizlik ve güvenlik işlerini sağlayan büyüklerimize çeşitli vesilelerle teşekkürümüzü ifade ederiz. Büyüklerimiz de güzel davranışlarda bulunduğumuzda ve derslerimizde başarılı olduğumuzda memnuniyetlerini bize teşekkür ederek dile getirir. Teşekkür etmek ve teşekkürle layık davranışlarda bulunmak ha- yatımızın içerisinde yer alan güzel erdemlerdir. H. Muhammed (s.a.v.) “İnsanlara teşekkür etmeyi bilmeyen Allah’a da şükredemez.”6 hadisiyle çevremizdeki insanlara teşekkür etmenin Allah’a (c.c.) olan teşekkürü kolaylaştıracağını vurgulamaktadır.

Yüce Allah, bizleri yaratan ve çeşit çeşit nimetler vererek yaşatandır. Allah (c.c.) bizleri yoktan var eden, soluk alıp vermemizi, merhamet ve şefkatle yetişmemizi sağlayan, suyu, havayı ve türlü gıdaları yararlanmamız için bizlere verendir. Fark edebildiğimiz veya fark edemediğimiz çeşitli kötülüklerden bizi koruyan da O’dur. Tüm bunlar Allah’ın (c.c.) bizlere verdiği sayısız nimetlerden bazılarıdır. Bu **nimetlerden dolayı en büyük teşekkürümüzü Allah’a (c.c.) sunarız. Söz ve davranışlarımızla Allah’a (c.c.) sunduğumuz teşekkürle şükür denir.**

Yüce Allah’a şükür için günlük hayatta kullandığımız bazı özel dinî ifadeler vardır. Hamd, bu ifadelerden biridir. Hamd, Allah’ı (c.c.) övgü ve yüceltme sözleriyle anmak ve O’nun tüm nimetlerin kaynağı olduğunu kabul etmektir. Hamd ederek veya hamdolsun diyerek Yüce Allah’a yönelik şükranımızı ve minnetimizi dile getiririz. Hamd kelimesinden türemiş Elhamdülillah sözü de nimetlerden dolayı Allah’a (c.c.) olan şükürümüzün güzel bir ifadesidir.

Yüce Allah “Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah içindir.” ayetiyle sadece kendi- sine hamd edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Hamd olsun ve elhamdülillah ifadeleriyle Allah’ı (c.c.) yüceltir, O’nun verdiği sonsuz nimetlere layık olmaya çalışırız.

Allah’a (c.c.) şükretmek için sayamayacağımız kadar çok sebep vardır. **Allah’ın (c.c.) verdiği sayısız nimetler için “Hamdolsun”, “Elhamdülillah” ve “Allah’ım sana şükürler olsun” gibi ifadeleri bir şey yiyip içtikten sonra, ödevlerimizi ve dersimizi yaptığımızda, birisi bize halimizi**

sorduğunda, evimize sağ salim vardığımızda, sahip olduğumuz her bir nimeti hatırladığımızda kullanırız.

Hamd ederek ve şükrederek Allah'ın (c.c.) verdiği nimetleri hatırlayıp nimetlerin kıymetini anladığımızı ifade ederiz. Böylece Allah'a (c.c.) teşekkürümüzü sunmuş ve nankörlük etmemiş oluruz. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de "Yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin." ayetiyle ken- disine şükredilmesini ve böylece nankörlükten uzak durulmasını emretmektedir.

Estağfirullah ve Sübhanallah

Estağfirullah, hata ve günahlarımızı Allah'ın (c.c.) affetmesini dilemek için kullandığımız bir dua cümlesidir. Estağfirullah, "Allah'tan (c.c.) af ve bağışlanma isterim" anlamına gelir. İnsan, günlük hayatında istemeden de olsa Yüce Allah'ın hoşnut olmayacağı davranışlar sergileyebilir. **Estağfirullah, büyük küçük hataları bir daha yapmamaya niyet edip söz vermek ve bundan dolayı Yüce Allah'ın affediciliğine sığınmaktır.** Rabbimiz hem insanlarla olan ilişkilerimizde hem de kendisiyle olan ilişkilerimizde hatalarımızdan dönmemizi tavsiye eder. Arkadaşlarımızla veya büyüklerimizle ilişkilerimizde zaman zaman onları rahatsız edecek sözlerimiz ve davranışlarımız olabilir. Nasıl ki hatamızın farkına vardığımızda bundan rahatsız olan kişilerden özür diliyorsak, Allah'ın (c.c.) hoşlanmadığı bir şey yaptığımızda O'ndan af ve bağışlanma dileriz. Zaten Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de birçok ayette kendisinden her zaman af ve bağışlanma dilememizi emretmektedir. "Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra ona tövbe edin. Şüphesiz Rabbim çok merhametlidir, çok severdir." ayeti Rabbimizin merhametine sığınarak af dilememizi öğütlemektedir. Hz. Muhammed (s.a.v.) Allah'ı (c.c.) en çok seven ve hata yapmaktan en çok sakınandır.

Aynı zamanda Hz. Peygamber, insanlar arasında Yüce Allah'tan en çok af ve bağışlanma dileyendir. "...Allah'ım! Günahlarımı sana itiraf ediyorum. Günahlarımı bağışla, çünkü günahları senden başka bağışlayacak hiç kimse yoktur." duasıyla günahlardan Allah'a (c.c.) sığınarak bağışlanma dilemiştir.

Allah (c.c.) çok yücedir ve sonsuz güç sahibidir. Evrendeki her şeyi O yaratmıştır. O'nun isteği ve izniyle en küçüğünden en karmaşığına günlük işlerimiz gerçekleşir. Ekmeğin sofralarımıza nasıl geldiğini düşünelim. Ekmeği undan yapıyoruz, unu da buğdaydan öğütüyoruz. Buğday yetiştirmek için tohumu, uygun iklim şartlarına, verimli bir toprağı ve bunları ekip yetiştiren bir çiftçiye ihtiyaç vardır. Buğdayı yetiştirdikten sonra onu başaklarından ayırmak ve öğütmek gerekir. Öğüttüğümüz buğday artık un olmuştur. Undan ekmek hamuru yapmak için, suya, tuza, mayaya ve fırına ihtiyaç var. Bunları gerçekleştirmek için bu işi bilen ustaların olması gerekir. Bunlardan herhangi birisinde bir aksaklık olduğunda ekmek olmaz. Her gün yediğimiz ekmeğin yapılmasında bile bu kadar çok iş ve detay vardır. Hayatımızdaki her işin bu kadar detaylı olduğunu ayrıca bu detayların evrendeki tüm varlıkları düşündüğümüzde kat kat arttığını bilmek Allah'ın (c.c.) yüceliğini anlamamızı sağlar. Bu yüzden her anımızda Yüce Allah'ın büyüklüğünü hatırlamak için O'nu yüceltiriz. Sübhanallah, Allah'ın (c.c.) yüceliğini büyüklüğünü kabul ettiğimizi ifade eden bir duadır. Sübhanallah diyerek Allah'ın (c.c.) tüm eksiklik ve kusurlardan uzak, en yüce olduğunu ifade etmiş oluruz.

Tekbir ve Salavat

Tekbir, Allah'ın (c.c.) büyüklüğünü tüm varlıkların üstünde tuttuğumuzun ifadesidir. Allahu Ekber sözünü söylemeye tekbir almak veya tekbir getirmek denir. Müslümanlar namaz kılmaya

tekbir alarak başlar. Sevinçli veya coşkulu olduğumuz durumlarda Allahu Ekber diyerek Allah'ı (c.c.) yüceltiriz. Minarelerden günde beş kez Allahu Ekber nidalarını duyarız. Dolayısıyla günlük hayatımız içerisinde birçok durumda Allahu Ekber ifadesini işitir ve söyleriz.

Müslümanlar, Rablerine olan bağlılık ve inançlarını tekbir gibi ifadelerle gösterdikleri gibi Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgilerini de onun için dua ederek ve ona selam göndererek gösterirler. Hz. Peygamber'e duyulan sevgiyi ve saygıyı göstermek için kullanılan dua ifadelerine salavat denir.

Hız. Muhammed (s.a.v.) hayatta iken, Müslümanlar onun sağlık ve afiyette olması için dua ederlerdi. Hız. Peygamber vefat ettikten sonra da tüm Müslümanlar ona selam ve dua göndermeye devam etmektedir. Onun için yapılan tüm bu güzel dualara salatüselam denir. Yüce Allah, Hız. Muhammed'e (s.a.v.) selam ve dua edil- mesini emretmiştir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin, selam edin."12 Hız. Peygamber de bir hadisinde "Kıyamet günü insanların bana en yakını, bana en çok salavat getirendir."13 buyurarak onu sevmenin ve salavat getirmenin önemini vurgulamıştır.

Hız. Peygambere çok çeşitli şekillerde salavat getirilir. Salavat getirirken bazı ifadeler özellikle kullanılır. Örneğin **Hız. Peygamberin ismi geçtiğinde "Sallallâhu aleyhi ve sellem" denir.**Hatta bu kitapta da Hız. Muhammed'in (s.a.v.) isminin geçtiği yerlerde "s.a.v." kısaltmasını görmüşsünüzdür. Bu kısaltma "**Sallallâhu aleyhi ve sellem**" ifadesinin kısaltmasıdır. Dua, bereket ve selam onun üzerine olsun anlamına gelir.

Hız. Peygambere ve onun ailesine dua etmek ve selam göndermek için onun öğrettiği farklı salavatlar da vardır. Salli-Barik olarak bilinen dualar bu salavatların en yaygın olanıdır. Bu dualarda Hız. Peygambere, ailesine ve atası İbrahim Peygambere (a.s.)* şöyle dua edilir:

"Allah'ım! İbrahim Peygambere ve ailesine merhamet ettiğin gibi Hız. Muhammed'e ve ailesine de merhamet et. Gerçekten sen övülen ve şanı yüce olansın."

"Allah'ım! İbrahim Peygamberi ve ailesini mübarek kıldığın gibi Hız. Muhammed'i ve ailesini de mübarek kıl. Gerçekten sen övülen ve şanı yüce olansın."

Sevap ve Günah

Hayatımız içerisindeki iyi söz ve davranışlarımızın Allah (c.c.) katında bir değeri vardır. **Allah'ın (c.c.) rızasını ve sevgisini kazandıracak güzel söz ve davranışlarımız için Allah'ın (c.c.) verdiği karşılığa sevap denir.** Anne ve babamıza iyi davranmak, fakir ve yoksullara iyilikte bulunmak, Allah'ın emirlerine uyup yasaklarından kaçın- mak sevap olan davranışlardır. Sevabın karşısı ise günahtır. **Günah, dinin emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan ve bazı durumlarda cezayı gerektiren söz ve davranışlardır.** Hayvanlara kötü davranmak, çevreyi kirletmek, insanları rahatsız edecek davranışlarda bulunmak ise günah olan davranışlardır.

Helal: Yüce Allah'ın izin verdiği ve serbest bıraktığı iş ve davranışlardır.

Haram: Allah'ın (c.c.) yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlardır.

2. Dilek ve Dualarda Geçen Dinî İfadeler

Bir arkadaşımız hastalandığında ona hangi sözlerle geçmiş olsun deriz?

Günlük hayatımızda bazen kendi- miz bazen de çevremizdeki insanlar için çeşitli dileklerde bulunur, dualar ederiz. Hayatımızın her anında kullandığımız dilek ve dua cümleleri gönlümüzü rahatlattığı gibi karşımızdaki insanlara da sevgimizi yansıtır. Bu dilek ve dualarımızın hepsinde Allah'ı (c.c.) hatırlar ve yüceltiriz. Aynı zamanda Allah'ın (c.c.) yardımını isteriz. Dilek ve dua ifadeleri dilimize öyle yerleşmiştir ki onlar olmadan konuşmalarımız eksik ve zayıf kalır.

Bir kişiden iyilik ve yardım gördüğümüzde, “Allah razı olsun.” diyerek o kişinin Allah'ın (c.c.) hoşnut olacağı bir kul olması için dua etmiş oluruz. **Birini yolcu ederken “Allah’a emanet ol.”** deriz. **O da bize “Allah’a ısmarladık.”** diyerek karşılık verir. **Bir hastayı ziyaret ettiğimizde “Allah şifalar versin.”** ifadesini kullanır, böylece Rabbimizin yardımıyla iyileşmesi için dua ederiz. **Yapacağımız bir iş için veya bir buluşmaya gideceğimiz zaman “İnşallah”** diyerek o işin Allah'ın (c.c.) dilemesi ile gerçekleşeceğine inanırız. Bir olay veya durumla karşılaştığımızda, şaşkınlık veya sevinç hallerimizde **Allah'ın (c.c.) istediği olur anlamında “Maaşallah”** deriz. **Ders çalışan veya sınava hazırlanan birine “Allah zihin açıklığı versin.”, alışveriş yaparken “Allah bereket versin.” bir işle uğraşan kişiye “Allah kolaylık versin.”, yakını ölen birine “Allah sabır versin.”, bebeği olan birine “Allah analı babalı büyütsün.”** gibi dileklerde bulunur, dualar ederiz.

Günlük konuşmalarımızda kullandığımız tüm bu dilek ve dualar Yüce Allah'a olan bağlılığımızı hayatımızın her anında ifade et- memizi sağlar. Ayrıca bu ifadeler insanlar arasındaki ilişkileri güzelleştirir. Kendimiz için böyle dilek ve dualarda bulunulması nasıl hoşumuza gidiyorsa, başkalarına bu dileklerde bulunmak da onları hoşnut eder. İnsanlar arasında sevginin artmasını sağlar. Hz. Peygamber, kendimiz için isteğimiz güzel şeyleri başkaları için de istememiz gerektiğini şu hadisiyle ifade etmiştir: “Hiçbiriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz.”

3. Bir Dua Tanıyorum: Sübhaneke Duası ve Anlamı

İlk öğrendiğiniz dualar hangileridir?

Dua; insanın bütün samimiyetiyle Yüce Allah'a yönelmesi, isteklerini O'na iletmesi, O'ndan yardım dilemesi ve O'na güvenmesidir. Hz. Muhammed (s.a.v.) Müslümanlara Allah'a (c.c.) nasıl dua edileceğini göstermiş ve çeşitli dualar öğ- retmiştir. Sübhaneke duası, Hz. Peygamberin öğrettiği dualardandır. Sübhaneke duasıyla Allah'ın (c.c.) yüceliği ifade edilir. Tekbir ile namaza başlarken ilk olarak bu dua okunur ve her namazda O'nun yüceliği övülür. Çocuklara da ilk öğretilen dualardandır. Cenaze namazlarında da okunan bu dua hayatın her anında O'na olan saygıyı ve övgüyü ifade etmenin güzel bir yoludur.

2.ÜNİTE:İSLAM'I TANIYALIM

1. İslam'ın İnanç Esasları

Bir arkadaşınız size “İmanın şartları nelerdir?” diye sorsaydı nasıl bir cevap verirdiniz?

İslam dinini kabul eden kimselerin inanması gereken bazı esaslar vardır. Bu esaslara, İslam'ın inanç esasları denir. İslam'ın inanç esasları **“imanın şartları”** olarak da bilinir. Bu esaslar **Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kader ve kazaya** inanmayı kapsar.

İslam'ın inanç esaslarını şüphe duymadan kabul etmek gerekir. Bu şekilde inanmaya iman etmek denir. Kur'an-ı Kerim'de iman eden kimseler şu ayette cennetle müjdelenmişlerdir: “Muhakkak ki Allah, iman edip iyi davranışlarda bulunan kimseleri, zemininden ırmaklar akan cennetlere kabul eder...”¹ İman eden bir kimse inandığına gönülden bağlanır ve inancını davranışlarıyla da gösterir.

Allah'a İman

Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine iman etmektir. Allah'a (c.c.) iman etmek inanç esaslarının temelidir. Çünkü diğer inanç esasları da Allah'ın (c.c.) varlığına iman etmeyi gerektirir. Yüce Allah'ı Kur'an-ı Kerim'de ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinde aktarılan özellikleriyle tanır, bu tanıdığımız şekilde de iman ederiz. Örneğin; Yüce Allah'ın eşi ve benzeri olmayan bir varlık olduğuna iman ederiz. Bu durum İhlas suresinde şöyle açıklanmaktadır: “De ki: O, Allah tektir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) O, doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengi yok-tur.”

Meleklerle iman

Allah'ın (c.c.) emriyle çeşitli görevleri yerine getiren, nurdan yaratılmış ve gözle görülmeyen varlıkların varlığına iman etmektir. Melekler hakkındaki bilgiyi Kur'an-ı Kerim'den ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinden öğreniriz. Farklı görevleri olan birçok melek vardır. Melekler insanları koruyup kollar, onlar için dua eder⁴ ve insanların iyiliğini isterler. Bazı melekler insanların davranışlarını kayıt altına alır. Meleklerin varlığına iman eden insanlar kötü davranışlardan uzak durur ve meleklerin onlar için dua ettiklerini bilip huzurlu olurlar.

Kitaplara iman

Allah'ın (c.c.) gönderdiği tüm ilahi kitaplara iman etmektir. Yüce Allah insanları doğru yola yöneltmek için peygamberler aracılığıyla kitaplar göndermiştir. Kur'an-ı Kerim'de bu konu “...Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi. İnsanlar arasında, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için, onlarla beraber hak yolu gösteren kitapları da gönderdi...” şeklinde belirtilmektedir. Bu kitaplar insanları iyi ve güzel olana yönlendirir. Kötü ve yanlış davranışlardan sakındırır. Kitaplara iman eden bir kimse Allah'ın (c.c.) bu kitaplarla kendisine yol gösterdiğini bilir. Böylece son ilahi kitap olan Kur'an-ı Kerim'i okuyup ona uygun yaşamaya çalışır.

Peygamberlere iman

Allah'ın (c.c.) gönderdiği tüm peygamberlere iman etmektir. Allah (c.c.) emir, yasak ve öğütlerini bildirmek için insanlar arasından elçiler seçmiştir. Bu elçilere peygamber denir. Peygamberler Allah'tan (c.c.) aldıkları mesajı insanlara iletirler. İnsanlara rehberlik eder, doğru ve yanlış olanı açıklarlar. Allah (c.c.), her toplum için peygamber göndermiştir. **Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle belirtilmektedir: “...Hiçbir ümmet yoktur ki, aralarında bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın.”**

Müslümanlar ilk peygamber Hz. Âdem'den (a.s.), son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar tüm peygamberlere inanırlar. Onların Allah'ın (c.c.) kulu ve elçisi olduğunu kabul ederler. Peygamberlere iman eden kişiler onları örnek alır ve onların rehberliğinde hayatlarını sürdürürler.

Ahirete iman

İnsanın ölümüyle başlayıp sonsuza kadar sürecek olan hayata ahiret hayatı denir. Bu hayatın varlığına inanmak ahirete iman etmektir. Dünya hayatı insanın ölümüyle son bulan geçici bir hayattır. İnsanlar bu dünyada yaptıkları davranışların karşılığını ahirette alırlar. Kur'an-ı Kerim'de dünya hayatının geçiciliği ve ahiret hayatının önemi şöyle belirtilmektedir: "Dünya hayatı ancak bir oyun ve bir eğlencedir. Elbette ki ahiret yurdu Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır..." İnsanların yaptıkları tüm iyi ve kötü davranışların karşılığını ahirette alacak olmaları davranışlarının sorumluluğunu üstlenmelerini sağlar. Bu nedenle ahirete iman eden insanlar söz ve davranışlarına dikkat ederler. Bu dünyadaki zamanlarını en iyi şekilde değerlendirirler.

Kader ve Kazaya iman

Her şeyin Allah'ın (c.c.) bilgisi ve dilemesi ile gerçekleştiğine iman etmektir. Kader, Allah'ın (c.c.) her şeyi bir ölçüye göre yaratmasıdır. Kaza ise olayların bu ölçüye göre gerçekleşmesidir. Kur'an-ı Kerim'de "Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve den- gede yarattık." ifadesiyle bu durum açıklanmaktadır. Kader ve kazaya iman eden Müslümanlar her şeyin Allah'ın (c.c.) gücü ve iradesiyle yaratıldığını bilir. Aynı zamanda Allah'ın (c.c.) verdiği iradeyle tercihlerde bulunduklarının ve davranışlarından so- rumlu olduklarının farkında olurlar.

2. İslam'ın Şartları

Müslüman olmak isteyen biri ilk olarak ne yapmalıdır?

İslam, sözlükte kurtuluşa erme, güven, barış ve emniyette olma anlamlarına gelir. Dinî bir kavram olarak ise İslam; Allah (c.c.) tarafından peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'e (s.a.v.) bildirilerek bütün insanlığa gönderilen son ilahi dindir. İslam dinini kabul eden kişiye Müslüman denir.

İslam dininin beş temel şartı vardır. Bunlar **kelime-i şehadet getirmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve oruç tutmaktır.** Bu beş temel şartı Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde şu şekilde açıklamaktadır: "İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve Ramazan orucunu tut- mak."9 Ayrıca bunlar İslam dininin temel ibadetlerini oluşturur. İbadet, Allah'ın (c.c.) insanlara emrettiği ve insanların da Yüce Allah'a karşı yapmakla sorumlu oldukları davranışlardır. Bu temel ibadetlerin yapılması kulluğun bir gereğidir.

Müslüman olan biri İslam'ın temel şartlarını yerine getirir, Kur'an-ı Kerim'de bildirilenlere inanır ve ona göre yaşamaya çalışır. İslam dini, emir ve yasaklarıyla Müslümanları iyi ve güzel olana yönlendirir. Sevgi, saygı, merhamet, adalet gibi değerlerin Müslümanın hayatına yerleşmesini sağlar.

Kelime-i Şehadet Getirmek

Kelime-i Şehadet; “Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûluh” demektir. Anlamı; “Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur.

Yine kabul ederim ki Hz. Muhammed(s.a.v.) Allah’ın kulu ve resulüdür.” şeklindedir. Kelime-i Şehadet getirmek Müslümanlığın ilk şartıdır. Bu sözleri gönülden söyleyen kişi Müslüman olur.

Kelime-i Tevhid: “Lâilâhe illallah Muhammedün Resulullah” cümlesidir. Anlamı; “Allah’tan başka ilah yoktur, Hz. Muhammed Allah’ın elçisidir.” şeklindedir. Kelime-i Tevhit ve Kelime-i Şehadet İslam dininin özüdür.

Namaz Kılmak

Namaz, günde beş vakit yerine getirilen bir ibadettir. Akıllı ve sorumluluk yaşına girmiş her Müslümanın namaz kılması gerektiği “...Namazı dosdoğru kılın; çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır.” ayetiyle belirtilmiştir.

Namaz kılan bir kimse Allah’ı (c.c.) anar, O’na şükreder ve O’ndan yardım ister. Rabbini andığı için kalbi huzurla dolar, kendisini daha mutlu hisseder. Allah’a (c.c.) secde ederek O’na daha çok yaklaşır. Namaz insanı güzel davranışlara yönlendirir ve kötü duygulardan arındırır. Bu konuyla ilgili Kur’an-ı Kerim’de “...Namaz, insanı her türlü kötülükten ve hayâsızlıktan alıkoyar...” buyrularak samimiyetle kılınan namazın insanı kötü duygu ve düşüncelerden arındıracağı ifade edilmiştir.

Zekat Vermek

Zekât, dinimizce zengin sayılan bir Müslümanın her yıl malının belli bir miktarını ibadet niyetiyle ihtiyaç sahiplerine vermesidir. Kur’an-ı Ke- rim’de Yüce Allah “Namazı kılın, zekâtı verin...” buyurarak zekât verilmesini emretmiştir. Akıllı, sorumluluk çağına gelmiş ve dinen zengin Müslümanların yılda bir kez zekât vermesi gerekir.

İslam dini toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya büyük önem verir. Toplumda huzurlu yaşanabilmesi ve ekonomik dengenin sağlanabilmesi için Yüce Allah bazı ibadetlerle yardımlaşmayı zorunlu tutar. Müslümanlar zekât vererek hem cimrilik, bencillik gibi kötü duygu ve düşüncelerden arınır hem de Allah’a (c.c.) karşı kulluk görevini yerine getirir. Zekât sayesinde zengin ve fakir arasında bir köprü kurulur. Yardımlaşma duygusu geli- şen toplumlarda huzur artar ve barış ortamı oluşur.

Oruç Tutmak

Oruç, ibadet niyetiyle tan yerinin ağarmasından güneşin batışına kadar yeme, içme ve orucu bozan her türlü davranıştan kişinin kendisini alıkoymasıdır. Yüce Allah “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı.” ve “...Öyleyse içinizden kim bu aya (Ramazana) ulaşırsa onu oruçla geçirsin...” ayetleriyle Müslümanların Ramazan ayında oruç tutmasını emretmiştir. **Akıllı ve sorumluluk yaşına gelmiş, sağlıklı ve yolcu olmayan Müslümanların Ramazan ayında oruç tutması farzdır.**

Oruç tutan kimse daha sabırlı olur ve iradesine hakim olmayı öğrenir. Başkalarına karşı merhametli olmaya gayret eder. Güzel davranışlarıyla insanlara örnek olur. Çünkü kişi oruçluysa kötü söz

söylemez ve kırıci davranışlardan kaçınır. Bu konuyla ilgili Hz. Muhammed (s.a.v.) “Oruç bir kalkandır; sakın bir kimse oruçluyken cahillik edip de kötü söz söylemesin. **Birisi sataşır veya kötü söz söyleyecek olursa ‘Ben oruçluyum, ben oruçluyum’ desin.**” buyurarak oruçlu olan Müslümanlara tavsiyelerde bulunmuştur.

Hacca Girmek

Yılın belli günlerinde Mekke’de bulunan Kâbe’yi ve etrafındaki mübarek yerleri ibadet amacıyla ziyaret etmektir. Akıllı, sorumluluk çağına gelmiş, sağlıklı ve maddi durumu iyi olan Müslümanların ömründe bir kez hacca gitmesi emredilmiştir. Yüce Allah “... Yolculuğuna gücü yetenlerin haccetmesi Allah’ın insanlar üze- rinde bir hakkıdır...” ayetiyle haccın Müslümanlar tarafından yerine getirilmesi gereken bir ibadet olduğunu belirtmiştir.

Hac ibadetini yerine getiren bir Müslüman sosyal ve ekonomik farklılıkların önemli olmadığını anlar. Allah’ın (c.c.) huzurunda tüm Müslümanların eşit olduğunu hatırlar. Allah’a (c.c.) yakınlaşır, O’na şükreder ve günahları için af diler. Bu ibadet ülkeleri, dilleri ve ırkları ayrı olan Müslümanları aynı amaç için bir araya getirir. Müslümanların birlikteliğini ve gücünü ifade eder, kardeşlik duygusunu artırır.

3.Kur’an-ı Kerim

Kur’an-ı Kerim denildiği zaman aklınıza neler geliyor?

Allah (c.c.), insanları doğru yola yöneltmek ve onlara bilmediklerini öğretmek için ilahi kitaplar göndermiştir. Allah (c.c.) tarafından Hz. Muhammed’e (s.a.v.) gönderilen son ilahi kitap Kur’an-ı Kerim’dir. Kur’an-ı Kerim baştan sona Yüce Allah’ın sözüdür.

Kur’an-ı Kerim olaylara ve durumlara göre yirmi üç yıl boyunca parça parça indirilmiştir. Bu durum Kur’an-ı Kerim’in anlaşılmasını ve uygulanabilmesini kolaylaştırmıştır. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) yaşadığı toplumun dili Arapça olduğu için Kur’an-ı Kerim Arapça olarak indirilmiştir.

Kur’an-ı Kerim, kıyamete kadar Allah’ın (c.c.) koruması altındadır. Konuyla ilgili olarak Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “Şüphesiz o zikri (Kur’an’ı) biz indirdik biz! Onun koruyucusu da elbette biziz.”19 Kur’an-ı Kerim’in korunarak kıyamete kadar geçerli olması onun tüm insanlara gönderildiğinin de bir göstergesidir. Bu nedenle Kur’an’da yer alan emir ve yasaklar tüm insanlara hitap etmektedir.

Kur’an-ı Kerim insanları doğru yola iletmek için gönderilen bir rehberdir. İyiye ve güzele yönlendirip yanlış davranışlardan sakındırır. Bu nedenle Kur’an-ı Kerim’e uygun yaşamak insanın hem bu dünyada hem de ahirette mutlu olmasını sağlar.

Kur’an-ı Kerim’in İç Düzeni

İslam dininin temel kaynağı Kur’an-ı Kerim’dir. Kur’an-ı Kerim’in kendine has bir düzeni vardır. Kur’an’ın iç düzenine ilişkin kavramlar ayet, sure ve cüzdür.

Ayet

Kur'an-ı Kerim'in her bir cümlesine ayet denir. Ayetlerin uzunlukları ve ifade ettikleri anlamları genellikle birbirinden farklıdır. Ayetler, içlerinde ayet numaralarının yazılı olduğu küçük yuvarlak işaretlerle ayrılmıştır. Bu işaretlere durak denir.

Ayetlerin Kur'an-ı Kerim'in neresinde yer alacağı, uzunluğu kısalığı ve durulacak yerler Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından belirlenmiştir.

Kur'an-ı Kerim'deki bazı ayetler birkaç harften oluşabilmektedir. Bazıları ise bir sayfanın tamamını kaplar. Ayrıca özel bir isme sahip olan ayetler de vardır. Örneğin; Bakara suresinin 255. ayeti, "Ayete'l-Kürsi" ismiyle ifade edilir. İlk inen ayetler Alak suresinin ilk beş ayetidir.

Sure

Kur'an-ı Kerim'de başı ve sonu belli olan, farklı sayılarda ayet içeren bölümlere sure denir. Kur'an-ı Kerim'de toplam 114 sure vardır. Sureler besmele ile başlar ve uzunlukları birbirinden farklıdır.

Kur'an-ı Kerim'deki surelerin her birinin özel bir ismi vardır. Sureler bu isimlerini; içinde geçen bir olay veya konudan, bir peygamber isminden, önemli kişi ve topluluk isimlerinden veya surede bahsedilen bir canlının isminden almışlardır. Örneğin Lokman suresinde Hz. Lokman'ın (a.s.) oğluna verdiği öğütlerden bahsedilmekte, Cuma suresinde Cuma namazının Müslümanlara farz kılındığı belirtilmektedir.

Kur'an-ı Kerim'in sonunda surelerin fihristi yer alır. Burada surelerin adı, numarası ve hangi sayfada olduğu bilgisi verilir.

Cüz

Kur'an-ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan her bir bölümüne cüz denir. Kur'an-ı Kerim'de otuz cüz vardır. Her cüz, sayfa kenarında bulunan ve gül şeklinde olan bir işaretle birbirinden ayrılır. Şeklinden dolayı bu işaretlere cüz gülü denir.

Kur'an-ı Kerim'in cüzlere ayrılmış olması okuyanlar için kolaylık sağlar. Bu sayede hafızlar ezberlerini daha rahat yaparlar. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'in hatmedilmesi de kolaylaşır.

Hatim: Kur'an-ı Kerim'i ilk suresi olan Fâtiha suresinden başlayıp en son suresi olan Nas suresine kadar okumaktır.

Hafız: Kur'an'ı başından sonuna kadar ezberleyen kimsedir.

4. Bir Dua Tanıyorum: Âmentü Duası ve Anlamı

Âmentü duasını biliyor musunuz?

"Âmentü" inandım demektir. İslam dinindeki imanın şartları âmentü terimiyle ifade edilir. Âmentü duası olarak bilinen bu duada imanın şartları sıralanmakta ve dua Kelime-i Şehadet'le bitmektedir.